την ημερομηνία της μεταβιβάσεως μιας επιχειρήσεως, μεταξύ του μεταβιβάζοντος και των εργαζομένων που ανήκουν στη μεταβιβαζομένη επιχείρηση μεταβιβάζονται αυτοδικαίως στον προς ον η μεταβίβαση συνεπεία του γεγονότος και μόνο της μεταβιβάσεως. Η μεταβίβαση αυτή επιβάλλεται στον μεταβιβάζοντα και στον προς ον η μεταβίβαση όσο και στους εκπροσώπους των εργαζομένων, οι οποίοι δεν μπορούν να συνομολογήσουν διαφορετική λύση μέσω συμφωνίας με τον μεταβιβάζοντα ή τον προς ον η μεταβίβαση, καθώς και στους ίδιους τους εργαζομένους με την επιφύλαξη της δυνατότητας ως προς τους τελευταίους αυτούς να αποφασίζουν ελευθέρως να μην εξακολουθήσουν, μετά τη μεταβίβαση, τη σχέση εργασίας με τον νέο φορέα της επιχειρήσεως.

2. Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 77/187 δεν έχει εφαρμογή στις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο διαδικασίας αναγγελίας πιστωτών, όπως αυτή της ιταλικής νομοθεσίας περί αναγκαστικής διοικητικής εκκαθαρίσεως, στην οποία αναφέρεται ο νόμος της 3ης Απριλίου 1979 σχετικά με την προσωρινή διαχείριση μεγάλων επιχειρήσεων που βρίσκονται σε κατάσταση κρίσεως. Αντιθέτως, οι ίδιες διατάξεις της ίδιας οδηγίας έχουν εφαρμογή όταν, εντός του πλαισίου ενός συνόλου νομοθετικών διατάξεων, όπως της προσωρινής διαχειρίσεως των μεγάλων επιχειρήσεων που βρίσκονται σε κατάσταση κρίσεως, έχει αποφασιστεί η συνέχιση της λειτουργίας της επιχειρήσεως καθόσον διάστημα η σχετική απόφαση παραμένει σε ισχύ.

ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠ' ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟΥ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
στην υπόθεση C-362/89 *

I — Περιστατικά και διαδικασία

1. *Η εφαρμοστέα κοινοτική κανονιστική ρύθμιση*

Η οδηγία 77/187/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών, σχετικών με τη διατήρηση των δικαιωμάτων των εργαζομένων σε περίπτωση μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 171), εφαρμόζεται, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, « επί μεταβιβάσεων επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων σε άλλο επιχειρηματία, οι οποίες προκύπτουν από συμβατική εκχώρηση ή συγχώνευση ».

Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 3 της οδηγίας ορίζει ότι « τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που δημιουργούνται για τον εκχωρητή από σύμβαση εργασίας ή από εργασιακή σχέση που υφίσταται κατά την ημερομηνία της μεταβιβάσεως, κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, μεταβιβάζονται, εξαιτίας της μεταβιβάσεως αυτής, στον εκδοχέα ».

Πρέπει ακόμη να επισημανθεί ότι κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 4 « η μεταβίβαση

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

μιας επιχειρήσεως, εγκαταστάσεως ή τμήματος εγκαταστάσεως δεν συνιστά αυτή καθεαυτή λόγο απολύσεως για τον εκχωρητή ή τον εκδοχέα. Αυτή η διάταξη δεν εμποδίζει απολύσεις που είναι δυνατόν να επέλθουν για λόγους οικονομικούς, τεχνικούς ή οργανώσεως που προϋποθέτουν μεταβολές στο επίπεδο της απασχολήσεως ».

2. *Η εθνική νομοθεσία που εφαρμόζεται ως προς τη διαφορά της κύριας δίκης*

Δυνάμει της πρώτης παραγράφου του άρθρου 2112 του ιταλικού Αστικού Κώδικα, « σε περίπτωση μεταβιβάσεως της επιχειρήσεως, αν ο μεταβιβάσας δεν καταγγείλει εγκαίρως τη σύμβαση εργασίας, η σύμβαση αυτή εξακολουθεί να ισχύει με τον νέο κύριο, ο δε εργαζόμενος διατηρεί τα δικαιώματα που απορρέουν από την αρχαιότητα που έχει κτηθεί πριν από τη μεταβίβαση ».

Πάντως, ο κανόνας αυτός υπέστη τροποποιήσεις συνεπεία ορισμένων διατάξεων που θεσπίστηκαν με το νομοθετικό διάταγμα 835 της 9ης Δεκεμβρίου 1986, το οποίο κυρώθηκε μαζί με τις τροποποιήσεις με τον νόμο 19 της 6ης Φεβρουαρίου 1987, το άρθρο 3 του οποίου ορίζει ότι: « σε περίπτωση μεταβιβάσεως επιχειρηματικής μονάδας ή κλάδου επιχειρηματικής μονάδας πραγματοποιουμένης σε εκτέλεση προγράμματος επιχειρήσεως τελούσας υπό προσωρινή διαχείριση (...) δεν έχουν εφαρμογή οι διατάξεις (...) του άρθρου 2112, πρώτη παράγραφος, του Αστικού Κώδικα, ειδικά όσον αφορά το προσωπικό που δεν μεταβιβάζεται ταυτοχρόνως με την επιχείρηση (...) ».

Η διαδικασία περί προσωρινής διαχειρίσεως των μεγάλων επιχειρήσεων που βρίσκονται σε κρίση θεσπίστηκε με το νομοθετικό διάταγμα 26 της 30ής Ιανουαρίου 1979, το οποίο κυρώθηκε μαζί με τις τροποποιήσεις με τον νόμο 95 της 3ης Απριλίου 1979. Η διαδικασία αυτή εφαρμόζεται, με εξαίρεση τις πτωχεύσεις, στις επιχειρήσεις σημαντικού μεγέθους ως προς τις οποίες η δικαστική αρχή διαπιστώνει την ύπαρξη αφερεγγυότητας ή την παύση καταβολής των μισθών επί τρεις μήνες. Η κίνηση της διαδικασίας αποφασίζεται με υπουργική απόφαση και διενεργείται από έναν ή τρεις επιτρόπους που ορίζονται και ελέγχονται από την υπουργική αρχή. Η απόφαση με την οποία κινείται η διαδικασία μπορεί να επιτρέψει, λαμβάνοντας υπόψη τα συμφέροντα των πιστωτών, τη συνέχιση των δραστηριοτήτων της επιχειρήσεως για ορισμένο χρόνο. Ο επίτροπος καταρτίζει ένα πρόγραμμα το οποίο μπορεί να προβλέπει ένα σχέδιο εξυγιάνσεως της επιχειρήσεως. Με την επιφύλαξη αντίθετων διατάξεων του νομοθετικού διατάγματος της 30ής Ιανουαρίου 1979, η διαδικασία της προσωρινής διαχειρίσεως διέπεται από τις διατάξεις της ιταλικής νομοθεσίας που αφορούν την αναγκαστική διοικητική εκκαθάριση των επιχειρήσεων.

Κατά το παραπέμπον δικαστήριο, η διαδικασία θέσεως υπό προσωρινή διαχείριση των μεγάλων επιχειρήσεων που βρίσκονται σε κρίση είναι ιδιαίτερης φύσεως σε σχέση με τα κριτήρια διαφοροποιήσεως που υφίστανται σχετικά με τις διαδικασίες που αποσκοπούν στην εκκαθάριση και αυτές με τις οποίες επιδιώκεται η διασφάλιση της περιουσίας του δανειστή και η συνέχιση των δραστηριοτήτων της επιχειρήσεως. Πράγματι, το πρώτιστο αντικείμενο αυτής της διαδικασίας συνίσταται στην εξυγίανση της επιχειρήσεως σε συνάρτηση ιδίως με τη διάσωση των θέσεων εργασίας· η ρύθμιση αυτή όμως έχει διαμορφωθεί ως μία παραλλαγή της κανονικής διαδικασίας εκκαθαρίσεως, όπως η αναγκαστική διοικητική εκκαθάριση. Τα στοιχεία τα οποία, κατά τον pretore di Milano, χαρακτηρίζουν τον « συντηρητικό » σκοπό της διαδικασίας της προσωρινής διαχειρίσεως είναι τα ακόλουθα:

— όπως αναφέρεται στην έκθεση σχετικά με το νομοθετικό διάταγμα 26/1979, η λειτουργία της διαδικασίας συνίσταται στη διάσωση των ουσιαστικά υγιών μερών της επιχειρήσεως ή του ομίλου επιχειρήσεων, μέσω της μεταβιβάσεως της κυριότητας, του αφερέγγυου επιχειρηματία, σε έναν νέο κύριο στον οποίο πάντως δεν μεταβιβάζονται οι οφειλές της επιχειρήσεως·

— η επιχείρηση που τελεί υπό προσωρινή διαχείριση μπορεί να λαμβάνει από τα πιστωτικά ιδρύματα χρηματικά ποσά που πρέπει να αποδοθούν από το δημόσιο, το οποίο είναι εγγυητής ως προς αυτά, για την επανέναρξη των δραστηριοτήτων και την απεράτωση των βιομηχανικών εγκαταστάσεων, ακινήτων και εξοπλισμών·

— η προστασία των συμφερόντων των πιστωτών είναι λιγότερο εκτεταμένη απ' ό,τι σε άλλες διαδικασίες εκκαθαρίσεως: ειδικότερα, δεν μπορούν να παρέμβουν στις αποφάσεις σχετικά με τη συνέχιση των δραστηριοτήτων της επιχειρήσεως και δεν έχουν καμία εγγύηση ότι οι αποφάσεις αυτές θα αντιστοιχούν προς τα συμφέροντά τους·

— η εκδοχή της συνεχίσεως των δραστηριοτήτων της επιχειρήσεως είναι τόσο εδραιωμένη ώστε ο νόμος δεν υιοθετεί την αντίθετη και θεωρητικά δυνατή εκδοχή και ουδόλως αναφέρεται στις συνέπειες από την αδυναμία εφαρμογής του σχεδίου εξυγιάνσεως, αφού αποφασιστεί η συνέχιση των δραστηριοτήτων.

3. *Το ιστορικό της διαφοράς της κύριας δίκης*

Οι ενάγοντες της κύριας δίκης είναι εργαζόμενοι της εταιρίας Ercole Marelli Elettromeccanica Generale SpA (στο εξής: EMG) η οποία βρίσκεται υπό προσωρινή διαχείριση. Από το 1985 η σχέση τους εργασίας με την εταιρία έχει διακοπεί και έχουν υπαχθεί στην Cassa integrazione guadagni straordinaria (στο εξής: CIGS) για το σύνολο του ωραρίου τους.

Η εταιρία EMG, καθώς και άλλες εταιρίες του ομίλου Marelli, υπήχθησαν στη διαδικασία προσωρινής διαχειρίσεως με απόφαση του υπουργού βιομηχανίας της 26ης Μαΐου 1981 με την οποία επιτράπηκε στην επιχείρηση να συνεχίσει τις δραστηριότητές της.

Το 1985, αφού όλες οι άλλες εταιρίες του ομίλου είχαν τακτοποιηθεί, εξακολουθούσε να υπόκειται στην εν λόγω διαδικασία μόνο η εταιρία EMG. Τον Σεπτέμβριο του 1985, η εν λόγω εταιρία μεταβιβάστηκε σε μία νέα εταιρία που ιδρύθηκε για τον σκοπό αυτό, την εταιρία Ercole Marelli Nuova Elettromeccanica Generale SpA (στο εξής: Nuova EMG), η οποία στη συνέχεια διασπάστηκε σε δύο άλλες εταιρίες, την ABB Tecnomasio SpA και την ABB Industria Srl.

Κατ' εφαρμογή της συμβάσεως μεταβιβάσεως και σύμφωνα με συμβάσεις που είχαν συναφθεί με τα συνδικάτα στις οποίες αναφέρεται αυτή η ίδια η σύμβαση, 940 εργαζόμενοι περιήλθαν στην εταιρία προς την οποία έγινε η μεταβίβαση.

Για τους 518 εργαζομένους που παρέμειναν στην παραχωρήτρια εταιρία μία από τις συμβάσεις που είχαν συναφθεί με τα συνδικάτα περιείχε, πέραν της προβλέψεως ότι θα εξακολουθούσαν να υπάγονται στο CIGS, διατάξεις για την οριστική επίλυση του προβλήματος του πλεονάζοντος προσωπικού.

Οι ενάγοντες της κύριας δίκης, οι οποίοι εξακολουθούν να εργάζονται στην υπό προσωρινή διαχείριση εταιρία EMG και των οποίων η σχέση εργασίας εξακολουθεί να βρίσκεται σε αναστολή, ζήτησαν από τον pretore di Milano να αναγνωρίσει ότι η σχέση τους εργασίας συνεχίζεται με την εταιρία προς την οποία έγινε η μεταβίβαση από την ημερομηνία της μεταβιβάσεως του βιομηχανικού συγκροτήματος στο οποίο ανήκουν.

Οι ενάγοντες προβάλλουν ότι έπρεπε να εφαρμοστεί ως προς αυτούς ο κανόνας που περιέ-

χεται στο άρθρο 2112, πρώτη παράγραφος, του Αστικού Κώδικα και όχι η παρεκκλίνουσα διάταξη του νομοθετικού διατάγματος 835/1986.

Ενόψει των επιχειρημάτων αυτών, ο pretore di Milano θεώρησε ότι για να λύσει τη διαφορά είναι αναγκαία η ερμηνεία της προαναφερθείσας οδηγίας 77/187 του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977.

Για τον λόγο αυτό, με Διάταξη της 23ης Οκτωβρίου 1989, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία, μέχρις ότου το Δικαστήριο αποφανθεί επί των ακόλουθων προδικαστικών ερωτημάτων:

« 1) Προβλέπει το άρθρο 3, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας την αυτόματη μεταβίβαση στον προς ον η μεταβίβαση των εργασιακών σχέσεων της μεταβιβαζομένης επιχειρήσεως, οι οποίες υφίστανται κατά τον χρόνο της μεταβιβάσεώς της;

2) Έχει εφαρμογή η προαναφερθείσα οδηγία επί μεταβιβάσεων επιχειρήσεων που πραγματοποιούνται από επιχειρήσεις τελούσες υπό προσωρινή διαχείριση; »

4. *Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου*

Η Διάταξη του pretore di Milano περιήλθε στο Δικαστήριο στις 17 Νοεμβρίου 1989.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του οργανισμού περί του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις οι διάδικοι της κύριας δίκης, εκπροσωπούμενοι από τον Alfonso Ognibene, δικηγόρο Μιλάνου, οι εναγόμενες της κύριας δίκης, εκπροσωπούμενες από τους Giacinto Favalli και Salvatore Trifirò, δικηγόρους Μιλάνου, η Γαλλική Κυβέρνηση εκπροσωπούμενη από τον Claude Chavance, στέλεχος της κεντρικής διοικήσεως στη Διεύθυνση Νομικών Υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Oscar Fiumara, avvocato dello Stato, και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Giuliano Marenco, νομικό σύμβουλο, επικουρούμενο από την Karen Banks, μέλος της Νομικής της Υπηρεσίας.

Με έγγραφο προς το Δικαστήριο, της 20ής Μαΐου 1990, η Ιταλική Κυβέρνηση ζήτησε κατ' εφαρμογή του άρθρου 95 του Κανονισμού Διαδικασίας να αποφανθεί το Δικαστήριο εν ολομελεία.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, το Δικαστήριο αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

II — Σύνοψη των γραπτών παρατηρήσεων που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο

Η Κυβέρνηση της Γαλλικής Δημοκρατίας, η Κυβέρνηση της Ιταλικής Δημοκρατίας και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων θεωρούν ότι το πρώτο προδικαστικό ερώτημα τίθεται μόνο σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα και ότι, κατά συνέπεια, πρέπει να δοθεί απάντηση σ' αυτό το ερώτημα πριν δοθεί, ενδεχομένως, απάντηση στο προηγούμενο ερώτημα.

Ενόψει των παρατηρήσεων αυτών, είναι σκόπιμο να εκτεθούν προηγουμένως οι παρατηρή-

σεις που αφορούν το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα.

Επί του δευτέρου προδικαστικού ερωτήματος

1. Οι *ενάγοντες της κύριας δίκης,* μετά από μία κατά βάθος ανάλυση της ιταλικής νομοθεσίας και της εξελίξεώς της, προβάλλουν ότι ο ιταλικός νόμος 19/87 αποσκοπεί στη διασφάλιση της συνέχειας της επιχειρήσεως και ότι όλες οι οικονομικές και δημοσιονομικές παρεμβάσεις που προβλέπονται από τον νόμο υπέρ των επιχειρήσεων που βρίσκονται σε κρίση αποβλέπουν στον ίδιο σκοπό. Η διεύθυνση της επιχειρήσεως που βρίσκεται σε κρίση αναλαμβάνεται από ένα δημόσιο όργανο, τον προσωρινό επίτροπο ο οποίος έχει ως κύριο σκοπό την εξυγίανση της διαρθρώσεως της παραγωγής και την επανένταξη της επιχειρήσεως στην αγορά.

Είναι αλήθεια, προσθέτουν οι ενάγοντες της κύριας δίκης, ότι η μέθοδος που επέλεξε ο Ιταλός νομοθέτης αποτελεί, στο μέτρο του δυνατού, αντιγραφή των συνήθων διαδικασιών πτωχεύσεως. Το γεγονός αυτό όμως στερείται σημασίας ενόψει της νομολογίας του Δικαστηρίου (αποφάσεις της 7ης Φεβρουαρίου 1985, 135/83, Abels, Συλλογή 1985, σ. 469· 179/83, Industriebond, Συλλογή 1985, σ. 511).

Χάριν καλύτερης κατανοήσεως των αποτελεσμάτων που συνεπάγεται η εφαρμογή του νόμου 19/87, οι ενάγοντες της κύριας δίκης επιθυμούν να διευκρινίσουν στη συνέχεια την κατάσταση των εργαζομένων τους οποίους αφορά η μεταβίβαση της επιχειρήσεως. Κατά τη μεταβίβαση μεταβιβάζεται το σύνολο της επιχειρήσεως (ή ένα αυτοτελές τμήμα της). Μόνο ένα μέρος των εργαζομένων ακολουθεί τη μεταβιβαζόμενη επιχείρηση. Οι άλλοι εργαζόμενοι παραμένουν υπό την εξάρτηση του προσωρινού επιτρόπου και η σχέση τους εργασίας συνεχίζεται μόνο προκειμένου να μπορέσουν να τύχουν των ευεργετικών αποτελεσμάτων από την υπαγωγή τους στο CIGS. Δεδομένου ότι ο προσωρινός επίτροπος έχει περιορισμένα καθήκοντα για την επανένταξη της επιχειρήσεως στην αγορά μέσω, ιδίως, μεταβιβάσεως, η σχέση εργασίας των εργαζομένων που δεν παραχωρούνται συρρικνώνεται σε μία καθαρά τυπική μορφή. Δεδομένου ότι η μεταβιβαζόμενη επιχείρηση δεν υφίσταται πλέον, οι εργαζόμενοι αυτοί δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν εκ νέου σε καμία παραγωγική δραστηριότητα και απολύονται αφ' ης στιγμής δεν μπορούν πλέον να τελούν υπό το καθεστώς του CIGS. Έτσι, υφίστανται οριστική αποβολή από την επιχείρηση η οποία οφείλεται ακριβώς στη μεταβίβαση, πράγμα που αντίκειται προς τις διατάξεις της οδηγίας (7 Φεβρουαρίου 1985, Abels, προαναφερθείσα, σκέψη 18).

Εξάλλου, οι ενάγοντες της κύριας δίκης τονίζουν ότι η ιταλική νομοθεσία δεν ρυθμίζει τις λεπτομέρειες του τρόπου μεταφοράς των εργαζομένων, ιδίως δε δεν περιέχει καμία διάταξη ως προς τα κριτήρια επιλογής των εργαζομένων αυτών· επίσης, δεν προβλέπει την προηγούμενη γνωμοδότηση των συνδικαλιστικών οργανώσεων των εργαζομένων. Η κατάσταση αυτή ωθεί τους ενάγοντες της κύριας δίκης να κάνουν δύο παρατηρήσεις. Πρώτον, η ανυπαρξία υποχρεώσεως διαπραγματεύσεων με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις συνιστά παράβαση του άρθρου 6, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας της 14ης Φεβρουαρίου 1977 (βλ. απόφαση της 10ης Ιουλίου 1986, 235/84, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1986, σ. 2291). Δεύτερον, η επιλογή των εργαζομένων που περιέρχονται στον δεύτερο επιχειρηματία αφήνεται στη διάκριση του μεταβιβάζοντος και του αγοραστή. Οι αποκλειόμενοι εργαζόμενοι καθίστανται θύματα ενός είδους κεκαλυμμένης συλλογικής απολύσεως που δεν μπορεί να εξομοιώνεται με συλλογική απόλυση κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας επειδή διαφεύγει από κάθε δυνατότητα δικαστικού ελέγχου τόσο ως προς την ανάγκη καταργήσεως του προσωπικού όσο και ως προς την επιλογή των αποκλειομένων εργαζομένων.

Έτσι, κατά τους ενάγοντες της κύριας δίκης, η ιταλική ρύθμιση αντίκειται προς την οδηγία η οποία εφαρμόζεται επίσης και στην περίπτωση κατά την οποία η μεταβιβαζόμενη επιχείρηση τελεί υπό τη διαδικασία της προσωρινής διαχειρίσεως. Αλυσιτελώς υποστηρίζει το Ιταλικό Δημόσιο ότι η ρύθμιση είναι νόμιμη για αντικειμενικούς λόγους που οφείλονται στην υφιστάμενη στη χώρα κοινωνικοοικονομική κατάσταση. Το επιχείρημα αυτό έχει ήδη απορριφθεί από το Δικαστήριο (απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 1985, 131/84, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1985, σ. 3531) σε σχέση με τη μη τήρηση της οδηγίας 75/129/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Φεβρουαρίου 1975, περί προσεγγίσεων των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τις ομαδικές απολύσεις (ΕΕ ειδ. έκδ. 06/002, σ. 44).

Τέλος, οι ενάγοντες της κύριας δίκης ζητούν από το Δικαστήριο να αποφανθεί ότι η οδηγία 77/187/ΕΟΚ ισχύει για τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων που πραγματοποιούνται από επιχειρήσεις που τελούν υπό τη διαδικασία της προσωρινής διαχειρίσεως δυνάμει του νόμου 95 της 3ης Απριλίου 1979.

2. Κατά τις *εναγόμενες της κύριας δίκης*, η ερμηνεία που δίνεται στη διαδικασία της προσωρινής διαχειρίσεως με τη Διάταξη περί παραπομπής είναι παράλογη και εσφαλμένη.

Πράγματι, η ιταλική επιστήμη θεωρεί ομοφώνως ότι πρόκειται για μία διαδικασία πτωχεύσεως που αποσκοπεί στην εκκαθάριση. Κατά τους πλέον εξέχοντες ειδικούς στο θέμα αυτό, η εν λόγω διαδικασία έχει ως πρωταρχικό σκοπό την εκκαθάριση, η δε φύση της είναι εκκαθαριστική ή κυρίως εκκαθαριστική και, δευτερευόντως μόνο, συντηρητική. Αν η εκκαθάριση συνυπάρχει με τη θεωρούμενη ως κανονική συνέχιση των δραστηριοτήτων της επιχειρήσεως που βρίσκεται σε δυσκολίες για ένα περιορισμένο χρονικό διάστημα, αυτό συμβαίνει διότι ο σκοπός της είναι η διάσωση όχι της επιχειρήσεως αλλά του συνόλου των παραγωγικών μονάδων μέσω της μεταφοράς τους σε τρίτους. Έτσι, δεν επιδιώκεται η εξυγίανση της επιχειρήσεως, αλλά, ενδεχομένως και στο μέτρο που οι επιθυμητοί στόχοι επιτυγχάνονται, η διατήρηση απλώς και μόνο του συνόλου των μονάδων της επιχειρήσεως με όλα τα παραρτήματά τους.

Κατά την άποψη των εναγομένων της κύριας δίκης, η ερμηνεία αυτή του ιταλικού νόμου στηρίζεται στο ίδιο το γράμμα του, επειδή αναφέρεται ρητά στον νόμο περί πτωχεύσεων.

Επομένως, οι εναγόμενες της κύριας δίκης ζητούν από το Δικαστήριο να δώσει αρνητική απάντηση στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα.

3. Η *Κυβέρνηση της Γαλλικής Δημοκρατίας*, αναφερόμενη στην προαναφερθείσα απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1985, Abels, θεωρεί ότι το Δικαστήριο, εξαιρώντας μέχρι σήμερα από το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων της οδηγίας της 14ης Φεβρουαρίου 1987 τη μεταβίβαση επιχειρήσεως συνεπεία πτωχεύσεως, δεν έχει την πρόθεση να αφαιρέσει από αυτό τις διαδικασίες που προηγούνται της πτωχεύσεως και με τις οποίες επιδιώκεται η επανάληψη των δραστηριοτήτων, όπως το redressement judiciaire (διαδικασία ανακάμψεως με δικαστική απόφαση) στη Γαλλία ή, καθόσον διαφαίνεται από τη Διάταξη περί παραπομπής, η θέση υπό προσωρινή διαχείριση στην Ιταλία. Η οδηγία εφαρμόζεται επομένως ως προς τη μεταβίβαση που διενεργείται στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας, εφόσον πραγματοποιείται μέσω συμβατικής μεταβιβάσεως ή συγχωνεύσεως.

Η Γαλλική Κυβέρνηση τονίζει ότι η εθνική της νομοθεσία συμπληρώθηκε για να εναρμονιστεί με τις διατάξεις του άρθρου 3, παράγραφος 1,

της οδηγίας. Από την αρχή της μεταβιβάσεως στον αποκτώντα των σχέσεων εργασίας που αφορούν την μεταβιβαζόμενη επιχείρηση και υφίστανται κατά το χρονικό σημείο της μεταβιβάσεως προβλέπονται δύο εξαιρέσεις:

— η μία σχετικά με την τριγωνική σχέση κατά την οποία επέρχεται μεταβολή του εργοδότη χωρίς οι διαδοχικοί εργοδότες να έχουν συνάψει σύμβαση μεταξύ τους·

— η άλλη αφορά τις διαδικασίες ανακάμψεως και εκκαθαρίσεως με δικαστική απόφαση. Με το πέρας των διαδικασιών αυτών και λαμβανομένων υπόψη των απολύσεων που έχει επιτρέψει προηγουμένως το εμποροδικείο, ο νέος εργοδότης δεσμεύεται από τις υποχρεώσεις που υπείχε ο παλαιός εργοδότης έναντι των μισθωτών των οποίων οι συμβάσεις εργασίας εξακολουθούν να υφίστανται κατά την ημερομηνία κατά την οποία επέρχεται η μεταβίβαση της επιχειρήσεως, εφόσον υπάρχει συμφωνία μεταξύ του παλαιού και του νέου εργοδότη για τη μεταβίβαση ή τη συγχώνευση των δύο επιχειρήσεων.

Με έναν ανάλογο συλλογισμό η Γαλλική Κυβέρνηση θεωρεί ότι, καίτοι η κατάσταση κατά τον ιταλικό νόμο των εταιριών που τελούν υπό προσωρινή διαχείριση δεν έχει αυτή καθεαυτή ως συνέπεια την υπαγωγή των εταιριών αυτών στη ρύθμιση που θεσπίστηκε με την οδηγία της 14ης Φεβρουαρίου 1977, πρέπει εντούτοις να θεωρηθεί ότι στην περίπτωση κατά την οποία η νομική αυτή κατάσταση καταλήγει στη συμβατική μεταβίβαση ή τη συγχώνευση της οικείας επιχειρήσεως πρέπει να εφαρμόζονται οι διατάξεις της οδηγίας.

Η Γαλλική Κυβέρνηση προτείνει την ακόλουθη απάντηση:

« Η οδηγία 77/187 εφαρμόζεται στη μεταβίβαση επιχειρήσεως που τελεί υπό καθεστώς ανακάμψεως βάσει δικαστικής αποφάσεως ή προσωρινής διαχειρίσεως μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η μεταβίβαση αυτή πραγματοποιείται συμβατικώς μέσω συγχωνεύσεως μεταξύ της επιχειρήσεως προς την οποία γίνεται η μεταβίβαση και της παραχωρούσας επιχειρήσεως. »

4. Αφού ανέπτυξε τα κύρια χαρακτηριστικά της διαδικασίας της « προσωρινής διαχειρίσεως των μεγάλων εταιριών που βρίσκονται σε δυσκολίες », η *Κυβέρνηση της Ιταλικής Δημοκρατίας* τονίζει ότι η νομοθεσία επιδιώκει προφανείς στόχους οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Πρόκειται για τη διάσωση στο μέτρο του δυνατού των υγιών μερών των επιχειρήσεων ή των ομίλων επιχειρήσεων μέσω της μεταβιβάσεώς τους σε έναν νέο επιχειρηματία κατά τρόπο που να περιορίζεται η οικονομική και κοινωνική ζημία που προκαλείται από την παύση των δραστηριοτήτων σημαντικών επιχειρήσεων σε βάρος του οικείου τομέα δραστηριοτήτων, του επιπέδου απασχολήσεως, των επιχειρήσεων που λειτουργούν εργολαβικώς και, γενικότερα, του συνόλου της εθνικής οικονομίας.

Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου (προαναφερθείσες αποφάσεις της 7ης Φεβρουαρίου 1985, Abels και Industriebond), οι κανόνες που έχουν θεσπιστεί με την οδηγία της 14ης Φεβρουαρίου 1977 δεν χρειάζεται να επεκταθούν στις μεταβιβάσεις « που γίνονται στο πλαίσιο μιας πτωχευτικής διαδικασίας η οποία αποβλέπει στην εκκαθάριση, υπό τον έλεγχο της αρμόδιας δικαστικής αρχής, της περιουσίας του εκχωρητή ». Αντιθέτως, πρέπει να εφαρμόζονται στην περίπτωση μεταβιβάσεων που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο μιας διαδικασίας στην οποία ο έλεγχος που ασκεί ο δικαστής είναι περισσότερο περιορισμένος και της οποίας το αντικείμενο είναι « πρωτίστως, η διασφάλιση της περιουσίας και, ενδεχομένως, η συνέχιση της δραστηριότητας της επιχείρησης, κατόπιν παρατάσεως της προθεσμίας πληρωμής από την ομάδα των πιστωτών, προκειμένου να εξευρεθεί διακανονισμός που να επιτρέπει την εξασφάλιση της δραστηριότητας της επιχείρησης στο μέλλον ».

Κατά την Ιταλική Κυβέρνηση, η διαδικασία της προσωρινής διαχειρίσεως πρέπει να εξομοιωθεί, ως προς την εφαρμογή της οδηγίας, προς τις διαδικασίες πτωχεύσεως για τους ακόλουθους λόγους: η μεταβίβαση πραγματοποιείται όχι συνεπεία της ελεύθερης βουλήσεως των μερών, αλλά στο πλαίσιο και βάσει μιας διαδικασίας αναγγελίας πιστωτών (είναι αδιάφορο αν η διαδικασία τελεί υπό τον έλεγχο της διοικητικής ή της δικαστικής αρχής). Δεν πρόκειται για μία μεταβίβαση απλώς και μόνο για την αναδιάρθρωση της επιχειρήσεως αλλά για μεταβίβαση υπαγορευόμενη από την κατάσταση αφερεγγυότητας της επιχειρήσεως. Η κίνηση της διαδικασίας αποφασίζεται σε αντικατάσταση ή κατ' αποκλεισμό της πτωχεύσεως όχι για τη διαφύλαξη της περιουσίας της επιχειρήσεως αλλά για ευρύτερα συμφέροντα οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής.

Επομένως, κατά την Ιταλική Κυβέρνηση, στο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η ακόλουθη απάντηση:

« Η οδηγία 77/187/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, δεν επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να επεκτείνουν τους κανόνες που περιέχει στις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων, καταστημάτων ή μερών καταστημάτων που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο μιας διαδικασίας αναγγελίας πιστωτών όπως η διαδικασία της προσωρινής διαχειρίσεως που προβλέπεται από τον ιταλικό νόμο 95 της 3ης Απριλίου 1979. »

Η Ιταλική Κυβέρνηση παραδέχεται πάντως ότι τα κράτη μέλη έχουν τη δυνατότητα να εφαρμόζουν, αυτοτελώς, τις αρχές της οδηγίας στη νομοθεσία τους.

5. Η *Επιτροπή* υπενθυμίζει ότι, κατά την πριν από την άσκηση της προσφυγής διαδικασία που κατέληξε στην έκδοση, στις 10 Ιουλίου 1986, της αποφάσεως περί αναγνωρίσεως παραβάσεως εκ μέρους της Ιταλίας (προαναφερθείσα υπόθεση 235/84), είχε παραδεχθεί ότι η ιταλική νομοθεσία μπορούσε να παρεκκλίνει από την οδηγία της 14ης Φεβρουαρίου 1977, εφόσον η παρέκκλιση αυτή περιοριζόταν αυστηρώς στις επιχειρήσεις που είχαν κηρυχθεί « σε κατάσταση κρίσεως », ότι ήταν δικαιολογημένη από την ανάγκη η διασφάλιση της απασχολήσεως να υπερισχύσει της προστασίας των κεκτημένων δικαιωμάτων των εργαζομένων έναντι του μεταβιβάζοντος την επιχείρηση και ότι συνοδευόταν από την εγγύηση που συνίστατο στην αναγκαιότητα προηγουμένης σύμφωνης γνώμης των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Η Επιτροπή υπενθυμίζει ακόμη ότι, στις παρατηρήσεις της επί της προαναφερθείσας αποφάσεως της 7ης Φεβρουαρίου 1985, υπόθεση Abels είχε διατυπώσει τους ίδιους συλλογισμούς, προτείνοντας να ερμηνευθεί η οδηγία κατά τρόπο ώστε να παραμείνει εκτός του πεδίου της εφαρμογής μία σχετικώς ευρεία σειρά καταστάσεων που κάλυπταν τις διαδικασίες πτωχεύσεως και τις διαδικασίες προλήψεως της πτωχεύσεως. Όμως, το Δικαστήριο υιοθέτησε τους συλλογισμούς αυτούς μόνο ως προς τις διαδικασίες πτωχεύσεως, δεχόμενο πάντως ότι η οδηγία εφαρμόζεται ως προς τις διαδικασίες αναστολής πληρωμών.

Η Επιτροπή υπενθυμίζει τέλος ότι είχε κινήσει μία διαδικασία αναγνωρίσεως παραβάσεως κατά της Ιταλίας σε σχέση με το άρθρο 3 του νόμου 19 της 6ης Φεβρουαρίου 1987, θεωρώντας ότι, στο μέτρο που η διαδικασία της προσωρινής διαχειρίσεως προβλέπει τη συνέχιση της παραγωγικής δραστηριότητας, η οδηγία εφαρμόζεται ως προς αυτή και, έτσι, είναι ασυμβίβαστη προς την οδηγία η διάταξη που επιτρέπει μερική μόνο μεταφορά των μισθωτών των οποίων η σύμβαση εξακολουθεί να ισχύει κατά την ημερομηνία της μεταβιβάσεως.

Αφού αναφέρθηκε στα στοιχεία που υπογραμμίζει το παραπέμπον δικαστήριο τα οποία καθιστούν σαφή, κατ' αυτό, τον χαρακτήρα

της διαδικασίας προσωρινής διαχειρίσεως ως συντηρητικού μέτρου, η Επιτροπή δηλώνει ότι θα προσπαθήσει να προτείνει στο Δικαστήριο να δώσει μία απάντηση σε ένα ερώτημα του οποίου η δυσκολία οφείλεται στον πολύπλοκο και ασαφή χαρακτήρα αυτής της διαδικασίας.

Ορισμένα χαρακτηριστικά της διαδικασίας την προσομοιάζουν προς την πτώχευση. Έτσι, η κίνησή της προϋποθέτει δικαστική απόφαση για τη διαπίστωση της καταστάσεως αφερεγγυότητας ή της ελλείψεως καταβολής μισθών τουλάχιστον τριών μηνών· η υπουργική απόφαση με την οποία αποφασίζεται η κίνηση της διαδικασίας εξομοιώνεται με την απόφαση περί αναγκαστικής διοικητικής εκκαθαρίσεως· η διαδικασία αυτή διέπεται γενικώς, καταρχήν, από τους κανόνες που προβλέπονται για την αναγκαστική διοικητική εκκαθάριση η οποία αποτελεί μία διαδικασία πτωχεύσεως εκκαθαριστικής φύσεως.

Από άλλες απόψεις είναι δύσκολο να επεκταθεί στη διαδικασία της προσωρινής διαχειρίσεως η αρχή που διατύπωσε το Δικαστήριο ότι η πτώχευση αποκλείεται από το πεδίο εφαρμογής της κοινοτικής οδηγίας. Πράγματι, η κίνηση της διαδικασίας αυτής αποφασίζεται από την κυβέρνηση και η πρόοδός της τελεί υπό τον έλεγχο όχι της δικαστικής αλλά της διοικητικής αρχής· χωρίς καν να υπόκειται κατ' ανάγκη στην εκκαθάριση, η επιχείρηση αποτελεί το αντικείμενο ενός σχεδίου εξυγιάνσεως, η δε συνέχιση της εκμεταλλεύσεώς της μπορεί να επιτραπεί για περίοδο τεσσάρων ετών. Στην πραγματικότητα, με την προσωρινή διαχείριση επιδιώκεται ένας διπλός σκοπός: εάν είναι δυνατό, να διατηρηθεί η επιχείρηση στη ζωή και, μόνο αν αυτό δεν είναι δυνατό, να εκκαθαριστεί, χωρίς να θιγεί η προστασία των πιστωτών.

Εξετάζοντας αυτά τα διάφορα στοιχεία και υπό το φως της προαναφερθείσας αποφάσεως της 7ης Φεβρουαρίου 1985, Abels, η Επιτροπή τονίζει ότι:

— πρώτον, η σωρευτική εφαρμογή των κριτηρίων για τη μη δυνατότητα εφαρμογής της οδηγίας που αντλούνται από τον δικαστικό έλεγχο και από τον σκοπό της εκκαθαρίσεως θα έχει ως αποτέλεσμα την υπαγωγή στην οδηγία όχι μόνο της προσωρινής διαχειρίσεως αλλά επίσης και της αναγκαστικής διοικητικής εκκαθαρίσεως, δεδομένου ότι η τελευταία δεν υπόκειται σε δικαστικό αλλά σε διοικητικό έλεγχο. Όμως, η αναγκαστική διοικητική εκκαθάριση αποτελεί μία εναλλακτική ως προς την πτώχευση διαδικασία και, επομένως, πρέπει να έχει την ίδια τύχη από απόψεως πεδίου εφαρμογής της οδηγίας. Για να επιτευχθεί αυτό το αποτέλεσμα θα πρέπει να συναχθεί ότι σε περίπτωση συγκρούσεως μεταξύ των δύο κριτηρίων του δικαστικού ελέγχου και του σκοπού της εκκαθαρίσεως υπερισχύει το δεύτερο·

— δεύτερον, αν εφαρμοστεί στην προσωρινή διαχείριση το κριτήριο κατά το οποίο εμπίπτουν στην οδηγία οι μεταβιβάσεις που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο διαδικασιών με τις οποίες αποσκοπείται η διατήρηση στη ζωή της επιχειρήσεως και όχι οι μεταβιβάσεις τις οποίες συνεπάγονται οι διαδικασίες που αποσκοπούν στην εξαφάνιση της επιχειρήσεως, συνάγεται κατ' ανάγκη η αδυναμία έγκυρης λύσεως στο πρόβλημα ως προς όλα τα στάδια της διαδικασίας. Πράγματι, αφενός μεν, η διαδικασία αυτή κινείται με την ελπίδα να επιτευχθεί η εξυγίανση της επιχειρήσεως, πράγμα που σημαίνει τη δυνατότητα να επιτραπεί η προσωρινή συνέχιση των δραστηριοτήτων της, και κατ' αυτόν τον τρόπο συγγενεύει με τη διαδικασία της ελεγχόμενης διοικητικής διαχειρίσεως, η οποία προσομοιάζει, ιδίως μέσω του παγώματος των χρεών που συνεπάγεται, προς τη διαδικασία αναστολής των πληρωμών που διέπεται από την οδηγία, όπως έγινε δεκτό με την προαναφερθείσα απόφαση Abels, της 7ης Φεβρουαρίου 1985, αφετέρου δε, η συνέχιση της εξυγιάνσεως αποτελεί απλώς ενδεχόμενο στην περίπτωση της προσωρινής διαχειρίσεως, η δε έγκριση συνεχί-

σεως των δραστηριοτήτων της επιχειρήσεως μπορεί να μη δοθεί ή να λήξει ή να ανακληθεί.

Επομένως, κατά την Επιτροπή, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των δύο αυτών ενδεχομένων φάσεων της διαδικασίας:

α) αν επιτραπεί η συνέχιση των δρατηριοτήτων της επιχειρήσεως και καθόσον εξακολουθεί να υφίσταται, οι μεταβιβάσεις διέπονται πλήρως από τις αρχές της οδηγίας·

β) αν, αντιθέτως, δεν επιτραπούν εξαρχής οι δραστηριότητες της επιχειρήσεως ή αν η αρχική άδεια λήξει ή ανακληθεί, η επιχείρηση διέπεται από τους κανόνες που ρυθμίζουν την αναγκαστική διοικητική εκκαθάριση, δηλαδή από μία διαδικασία παρόμοια προς την πτώχευση. Στην περίπτωση αυτή, οι μεταβιβάσεις εξέρχονται του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας.

Στη λύση αυτή δεν μπορεί να αντιταχθεί, κατά την Επιτροπή, το επιχείρημα που αντλείται από το ότι η παρέκκλιση από την αυτόματη μεταβίβαση των συμβάσεων, με την οποία καθίσταται δυνατή η αποφυγή των απολύσεων και η διατήρηση για τους εργαζομένους του ευεργετήματος του συστήματος του CIGS, θα είναι σε τελευταία ανάλυση ευεργετική για την απασχόληση. Το επιχείρημα αυτό πρέπει να απορριφθεί για τους ακόλουθους δύο λόγους: τα κράτη μέλη δεν μπορούν να αντικαταστήσουν το σύστημα της οδηγίας με ένα άλλο, έστω και αν αυτό συνάδει περισσότερο προς τους επιδιωκόμενους σκοπούς· οι σχέσεις με τους εργαζομένους που είναι εγγεγραμμένοι στο CIGS θα μπορούσαν να μεταβιβαστούν στον υπέρ ου η μεταβίβαση ως έχουν, η μεταβίβαση δε αυτή δεν θα αποτελούσε ασφαλώς, ως προς αυτόν, οικονομικό βάρος ικανό να θίξει τη μεταβίβαση.

Η Επιτροπή προτείνει τελικά την ακόλουθη απάντηση:

« Η οδηγία 77/187/ΕΟΚ εφαρμόζεται ως προς τις μεταβιβάσεις επιχειρήσεων, εγκαταστάσεων ή τμημάτων εγκαταστάσεων που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο μιας διαδικασίας όπως της προσωρινής διαχειρίσεως, εφόσον επιτρέπεται η συνέχιση των δραστηριοτήτων της επιχειρήσεως. Αντιθέτως, δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση ελλείψεως, λήξεως ή ανακλήσεως της σχετικής άδειας. »

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος

1. Οι *ενάγοντες της κύριας δίκης* υποστηρίζουν ότι στο πρώτο ερώτημα η απάντηση δεν μπορεί να είναι παρά καταφατική.

Το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί με αυτό το πνεύμα στην απόφαση, ιδίως, της 10ης Φεβρουαρίου 1988, 324/86, Daddy's Dance Hall (Συλλογή 1988, σ. 739). Εξάλλου, ενόψει του ίδιου του γράμματος των εν λόγω διατάξεων της οδηγίας της 14ης Φεβρουαρίου 1977, δεν παρέχεται έδαφος για διαφορετική ερμηνεία, επειδή, όταν λέγεται ότι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από μία υφιστάμενη σχέση εργασίας μεταβιβάζονται από τον πωλητή προς τον αγοραστή συνεπεία της μεταβιβάσεως, εννοείται απλώς και μόνο ότι η σχέση εργασίας συνεχίζεται χωρίς καμία διακοπή.

2. Κατά τις *εναγόμενες της κύριας δίκης*, οι διατάξεις της οδηγίας της 14ης Φεβρουαρίου 1977 δεν μπορούν να τύχουν ερμηνείας που συνεπάγεται την αυτόματη μεταβίβαση, από τον μεταβιβάζοντα προς τον προς ον η μεταβίβαση, των σχέσεων εργασίας που συνδέονται με τη μεταβιβαζόμενη επιχείρηση και υφίστανται κατά το χρονικό σημείο της μεταβιβάσεως της επιχειρήσεως αυτής.

Ενόψει της νομολογίας του Δικαστηρίου (αποφάσεις της 10ης Φεβρουαρίου 1988, Daddy' s Dance Hall, προαναφερθείσα, της 5ης Μαΐου 1988, 144/87 και 145/87, Berg και Besselsen, Συλλογή 1988, σ. 2559· της 17ης Δεκεμβρίου 1987, 287/86, Ny Molle Kro, Συλλογή 1987, σ. 5465), ο σκοπός της οδηγίας συνίσταται στο να αποφευχθεί, συνεπεία της μεταβιβάσεως της επιχειρήσεως, το να εργάζεται ο εργαζόμενος στον προς ον η μεταβίβαση υπό συνθήκες δυσμενέστερες από αυτές που απέλαυε όταν εργαζόταν στον μεταβιβάσαντα και όχι το να επιβληθεί η αυτόματη μεταφορά στον προς ον η μεταβίβαση όλων των εργαζομένων που απασχολούνταν στον μεταβιβάζοντα.

Διαφορετική ερμηνεία της οδηγίας θα ισοδυναμούσε με παραβίαση όλων των αρχών της ελευθερίας ασκήσεως δραστηριότητας, μάλιστα δε της ατομικής ελευθερίας μέσω της επιβολής, σε όλες τις περιπτώσεις μεταβιβάσεως επιχειρήσεων, της αυτόματης μεταφοράς όλων των σχέσεων εργασίας από τον μεταβιβάζοντα στον προς ον η μεταβίβαση. Επιπλέον, θα εδημιουργείτο μία απαράδεκτη και αδικαιολόγητη επικάλυψη σε σχέση με τη συνδικαλιστική αυτονομία και τις συνδικαλιστικές συμφωνίες που αποσκοπούν, όπως στη διαφορά της κύριας δίκης, στη ρύθμιση, χάριν του γενικού συμφέροντος, των τρόπων της μεταβιβάσεως και του αριθμού του μεταφερομένου προσωπικού από μία επιχείρηση σε άλλη. Τέλος, αυτός προς τον οποίον ενδεχομένως μεταβιβάζεται η επιχείρηση θα αποθαρρύνεται να την αποκτήσει, αν θα έπρεπε να αναλάβει για λογαριασμό του όλες τις σχέσεις εργασίας: έτσι, θα υπήρχε κίνδυνος καταργήσεως όλων των θέσεων εργασίας.

Κατά συνέπεια, σύμφωνα με το ίδιο το γράμμα της οδηγίας, την αιτιολογία και τη ratio της, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα θα πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση.

3. Η *Κυβέρνηση της Γαλλικής Δημοκρατίας* θεωρεί ότι, κατ' εφαρμογή της οδηγίας, η μεταβίβαση στον προς ον η μεταβίβαση της σχέσεως εργασίας που συνδέεται με τη μεταβιβαζόμενη επιχείρηση και υφίσταται κατά το χρονικό σημείο της μεταβιβάσεως είναι υποχρεωτική μόνο σε περίπτωση συγχωνεύσεως επιχειρήσεων ή συμβατικής μεταβιβάσεως.

Στο γαλλικό δίκαιο, οι διατάξεις του άρθρου L 122-12 του εργατικού κώδικα που αποσκοπούν στη διασφάλιση της σταθερότητας των θέσεων εργασίας είναι δημοσίας τάξεως και δεσμεύουν τους μισθωτούς και τους διαδοχικούς ιδιοκτήτες της επιχειρήσεως.

Παρ' όλα αυτά ο μισθωτός μπορεί πριν από τη μεταβολή του εργοδότη να απολυθεί αν αυτό επιβάλλεται συνεπεία της αναδιοργανώσεως στην οποία αποφασίζει να προβεί ο μελλοντικός εργοδότης κατά τη διάρκεια της περιόδου της προσωρινής διαχειρίσεως. Κατά τη διαδικασία ανακάμψεως με δικαστική απόφαση, οι απολύσεις μπορούν να πραγματοποιούνται μόνον υπό τον έλεγχο του δικαστή.

Επομένως, κατά τη Γαλλική Κυβέρνηση, όσο η νομική κατάσταση της επιχειρήσεως που τελεί υπό προσωρινή διαχείριση δεν μεταβάλλεται, η επιχείρηση μπορεί να απολύσει τους μισθωτούς της. Αντιθέτως, από τη στιγμή της μεταβιβάσεως ή της συγχωνεύσεως της συγκεκριμένης επιχειρήσεως εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας και η μεταβίβαση των συμβάσεων εργασίας καθίσταται υποχρεωτική.

Η Γαλλική Κυβέρνηση προτείνει στο Δικαστήριο να δώσει την ακόλουθη απάντηση:

« Οι διατάξεις του άρθρου 3, παράγραφος 1, εδάφιο 1, της οδηγίας 77/187 εφαρμόζονται στην περίπτωση συμβατικής μεταβιβάσεως ή συγχωνεύσεως επιχειρήσεων που τελούν υπό προσωρινή διαχείριση. »

4. Η *Κυβέρνηση της Ιταλικής Δημοκρατίας* θεωρεί ότι, ενόψει της απαντήσεως που προτείνει να δοθεί στο δεύτερο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο πρώτο ερώτημα.

Θεωρεί πάντως χρήσιμο να προβεί στις ακόλουθες παρατηρήσεις.

Ο κανόνας που περιέχεται στο άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας της 14ης Φεβρουαρίου 1977 πρέπει να εξεταστεί και να ερμηνευθεί σε συνδυασμό επίσης με τις διατάξεις του άρθρου 4, παράγραφος 1. Έτσι, η οδηγία δεν επιβάλλει η ίδια κατά τρόπο απόλυτο την αυτόματη μεταφορά στην υπηρεσία του προς ον η μεταβίβαση όλων των εργαζομένων που απασχολούνταν στην μεταβιβασθείσα επιχείρηση, επειδή δεν αποκλείει το να μπορεί η μεταβίβαση της επιχειρήσεως να συνοδεύεται από απολύσεις που δικαιολογούνται από τους λόγους που απαριθμούνται σ' αυτές τις διατάξεις.

Κατά την Ιταλική Κυβέρνηση, το άρθρο 3, του νομοθετικού διατάγματος 835/86 προβλέπει την ακόλουθη ρύθμιση για τους εργαζομένους που απασχολούνται στη μεταβιβάσασα επιχείρηση: αν μεταφέρονται αυτομάτως, περιέρχονται στην υπηρεσία του προς ον η μεταβίβαση και διατηρούν τα δικαιώματά τους· αν δεν μεταφέρονται συχρόνως, επειδή πλεονάζουν για την εξυγίανση της μεταβιβαζόμενης επιχειρήσεως, παραμένουν στην υπηρεσία του μεταβιβάζοντος, οπότε εξακολουθούν να απολαύουν της ευεργετικής ρυθμίσεως του CIGS και, με τη λήξη της χορηγήσεως αυτού του ευεργετήματος, μπορούν να απολυθούν για τους ίδιους λόγους όπως αυτοί που αναφέρονται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας. Έτσι, ο Ιταλός νομοθέτης θέλησε να αποτρέψει το ενδεχόμενο οι εργαζόμενοι που δεν μεταφέρονται ταυτόχρονα, στην περίπτωση που πλεονάζουν, να χάνουν την εργασία τους συνεπεία συλλογικής απολύσεως η οποία διαφορετικά θα ήταν δυνατή και εξάλλου αναπόφευκτη· εξακολουθώντας να παραμένουν στην υπηρεσία της μεταβιβάσασας επιχειρήσεως, οι εργαζόμενοι αυτοί μπορούν να απολαύουν των κοινωνικών ωφελημάτων που προβλέπονται από την εθνική νομοθεσία στην περίπτωση επιχειρήσεων που βρίσκονται σε κρίση. Η εθνική ρύθμιση είναι επομένως ευνοϊκότερη για τους εργαζομένους απ' ό,τι η οδηγία.

Κατά την Ιταλική Κυβέρνηση, η απάντηση που πρέπει να δοθεί στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα είναι η ακόλουθη:

« Η οδηγία ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Φεβρουαρίου 1977, επιτρέπει σε κράτος μέλος να προβλέπει με κανονιστική ρύθμιση, στην περίπτωση μεταβιβάσεως επιχειρήσεως, κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, της εν λόγω οδηγίας, τη μεταφορά ενός μέρους μόνο των εργαζομένων, των οποίων οι συμβάσεις εξακολουθούν να ισχύουν κατά την ημερομηνία της μεταβιβάσεως, αν ο περιορισμός αυτός επιτρέπει να αποφευχθούν ή να καθυστερήσουν απολύσεις για λόγους οικονομικούς, τεχνικούς ή οργανωτικούς που συνεπάγονται μεταβολές στο επίπεδο της απασχολήσεως. »

5. Η *Επιτροπή* θεωρεί ότι, κάνοντας λόγο για « αυτόματη » μεταβίβαση στον προς ον η παραχώρηση των σχέσεων εργασίας στη μεταβιβαζόμενη επιχείρηση, το εθνικό δικαστήριο δεν αντιμετωπίζει το πρόβλημα του άμεσου αποτελέσματος της οδηγίας της 14ης Φεβρουαρίου 1977. Αυτό που ερωτά είναι αν η οδηγία προβλέπει ότι η μεταβίβαση των σχέσεων εργασίας γίνεται αυτομάτως υπό την έννοια ότι δεν παράγει εν προκειμένω αποτελέσματα ή δήλωση της ρητής βουλήσεως των μερών.

Κατά την Επιτροπή, το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί σαφώς με την προαναφερθείσα απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 1988, Daddy's Dance Hall, επί του χαρακτήρα δημοσίας τάξεως του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας και, επομένως, επί της αδυναμίας παραιτήσεως από τον χαρακτήρα αυτόν, καθώς και επί της αδυναμίας παραγωγής αποτελεσμάτων από τη δήλωση της αντίθετης βουλήσεως των μερών. Η κρίση αυτή επιβεβαιώθηκε με την

προαναφερθείσα απόφαση της 5ης Μαΐου 1988, Berg και Besselsen.

Η Επιτροπή προσθέτει ότι η αυτοδικαία μεταβίβαση των σχέσεων εργασίας περιορίζεται στις συμβάσεις που υφίστανται κατά την ημερομηνία της μεταβιβάσεως (αποφάσεις της 7ης Φεβρουαρίου 1985, 19/83, Wendelboe, Συλλογή 1985, σ. 457· 186/83, Botzen, Συλλογή 1985, σ. 519), γεγονός που εξαρτάται πρωτίστως από το εθνικό δίκαιο (προαναφερθείσα απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1985, Wendelboe· απόφαση της 11ης Ιουλίου 1985, 105/84, Mikkelsen, Συλλογή 1985, σ. 2639), και στους εργαζομένους που εντάσσονται στο μεταβιβαζόμενο μέρος της επιχειρήσεως (προαναφερθείσα απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1985, Botzen). Δεν φαίνεται όμως να οφείλονται στις περιστάσεις αυτές οι αμφιβολίες του αιτούντος δικαστηρίου, το οποίο αναφέρεται ρητώς στις σχέσεις εργασίας με τη μεταβιβαζόμενη επιχείρηση που υφίσταντο κατά το χρονικό σημείο της μεταβιβάσεως της επιχειρήσεως.

Κατά την Επιτροπή, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει κατά συνέπεια να δοθεί η ακόλουθη απάντηση:

« Το άρθρο 3, παράγραφος 1, εδάφιο 1, της οδηγίας επιβάλλει τη μεταβίβαση αυτοδικαίως στον προς ον η μεταβίβαση των σχέσεων εργασίας με τη μεταβιβαζόμενη επιχείρηση που υφίσταντο κατά το χρονικό σημείο της μεταβιβάσεως της επιχειρήσεως, χωρίς να παράγει εν προκειμένω αποτελέσματα ενδεχόμενη δήλωση αντίθετης βουλήσεως των μερών. »

F. Grévisse
εισηγητής δικαστής